

2023.

III. évfolyam Különkiadás

Ady Endre Elméleti Líceum, Bukarest

Mozgó ParADYcsom

Természet, élmény, tapasztalat, nyitott szemmel járás, kíváncsiskodás, ismerkedés, tanulás, kaland, közösségépítés, tehetség gondozás. Egyszóval

ParADYcsomot. Közben az Ady Endre Társaság sok mindenre pályázott. Többek között egy tábori felszerelésre, hogy a főváros nagy zajából kimozdulhassanak a fiatalok. Közelebb kerüljenek a természethez, megismerjék hagyományainkat, tájainkat, a falvak életét. Sátorokat, mozgókonyhát, asztalokat, padokat vásárolt, egyszóval mindent megteremtett, hogy jó körülmények között táborozhassanak a diákok. Az erdővidéki Középpajtán találtunk rá egy patakkal, erdővel körülvett csendes tisztásra, a helyszín tökéletesnek bizonyult arra, hogy itt táborokat szervezzünk, sőt mi több a jövőbeli cél az, hogy egy állandó táborozó helyet alakítsunk itt ki a bukaresti Ady Endre Líceum számára. Remélhetőleg több magánvállalkozó is a Társaság mellé áll, és sikerül ezt megvalósítani. De nézzük a Mozgó ParADYcsomot. Hát bizony mozgott és nem is akárhogyan október közepén. Pár szakmabeli szülővel arra gondoltunk, hogy jó lenne a diákszerkesztőket kicsit útbaigazítani, megteremteni nekik egy helyszíni riportozást, hogy tudják, hogyan választunk témát, mikor mit kell kérdezni, hogy hogyan születik meg egy cikk. Így készítettük elő az iskola vezetőségének támogatásával is a Műhelynapokat, amelynek két szakasza volt: az iskolában „elméleti” oktatás zajlott, ahol a diákszerkesztőkkel ismertettük a részleteket.

mozgó ParADYcsom. De mielőtt felfednénk jelentését, kanyarodjunk vissza kicsit az időben. Hat évvel ezelőtt a szülőkből, tanárokból, egykori diákokból álló Ady Endre Társaság a megannyi iskolán kívüli tevékenységeket létrehozó projektje mellett célul tűzte ki, hogy megteremti az anyagi háttérrel arra, hogy ismételten újságja és rádiója legyen az iskolának. Hisz régen volt már egy, és egy, a diákok által írott lapnak a népszerűsítés mellett megannyi előnye lehet. A Bethlen Gábor Alapkezelő ZRT-nél pályázva sikerült létrehozni a ParADYcsomot és az iskolarádiót is. Akkor, néhány tanár irányításával nagy lelkesedéssel fogtak neki a diákok az újságírásnak. Aztán jött a világjárvány. Az iskola rádiója elhalkult, az újság nyomtatása leállt. Utána szép lassan visszaálltunk a mindennapi kerékvágásba, modernizálódott az iskola épülete, egy kemény költözésen is túl vagyunk és újra előkerült a raktárból a nyomtató, helyére került a keverőpult, újra szól a rádió, és ismét olvashatjuk a

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

Nevezetesen azt, hogy néhány szülővel, szakokkal együtt a Kovászna megyei Középpajtán töltenek el egy hétvégét, ahol anyagokat kell írjanak öt megadott témából. Megalakultak az alkotócsapatok, mindenki kiválasztotta a kedvenc témáját, és jöhetett a kaland. A már említett helyen kialakított táborba érkezett ez év október 13-án a tíz diák, valamint az őket kísérő öt felnőtt, akik a képzés mellett felállították a sátrakat, főztek, megszervezték a találkozót. A vendégszerető falubéliek bevonásával a gyerekek beleszólhattak az ott lakók mindennapjaiba, megismerhették a település történetét, szokásait. Megtapasztalhatták azt, hogy sokkal nehezebb az élet falun, mint városban, és nem utolsósorban megkóstolhatták a házi termékeket, finomságokat. Három napon át kirándultak, helyszíneltek, keresték az érdekességeket. Fotóztak, írtak, kérdeztek, egyszóval kíváncsiskodtak, mint az igazi riporterek. A táborban beszélgettek, társasjátékokat játszottak, táborüzet gyűjtöttek, segítettek a felnőtteknek és jegyzeteltek. Szombaton, az újságíróképző tábor utolsó előtti napján benépesült a tisztás. Tudni kell azt, hogy a ParADYcsomot nemcsak a műhelynapokon résztvevő diákok írják. Bár

ők alkotják az iskolaújság szerkesztőségét, a többi kis- és nagyiskolás is bekapcsolódik egy-egy lapszám megvalósításába. Van, aki verset ír, van, aki rajzol, van, aki épp egy személyes élményéről számol be. Éppen ezért a Műhelynapok szervezői őket sem szerették volna kihagyni az élményből. BGA pályázati pénzből autóbust bérlet az Ady társaság, így a középpajtai táborozókhoz Bukarestből

csatlakozhattak még gyerekek, akiket szülők, tanárok, tanítók kísérték el. De érkeztek saját autókkal is, így szombatra 108 tagúra duzzadt a kis csapat. Végül a Műhelynapok keretén belül egy igazi családi nap is kialakult. Erre a napra a szülők két hatvan literes üstben rotyogtatták a chilis babot, és több mint 360 fánkot sütöttek. Az újságíró diákok itt is remekeltek, hisz ők jól kigondolt, és megszervezett játékokkal várták diáktársaikat. A nagy találkozás célja az is volt, hogy a szülők láthassák a kiválasztott táborhelyet, a létező tábori felszerelést, azt, hogy a bukaresti magyar iskola igazgatója, tanárai mellett az Ady Endre Társaság mindent megtesz azért, hogy a diákok minél több iskolán kívüli tevékenységen, képzéseken vegyenek részt. A Műhelynapok történéseiből született meg ez a ParADYcsom különkiadás, amelyben az iskolarádió és újság ott lévő szerkesztőinek cikkei olvashatóak. Az oktatók szándéka az volt, hogy információk begyűjtése és feldolgozása mellett arra buzdítsák a diákrportereket, hogy merjenek személyes véleményeket is papírra vetni. Így az ő szemszögükből ismerheti meg most az olvasó is a középpajtai református templomot lelkészével együtt, egy középpajtai tehénfarmot, és az oly különös, egyedinek mondható nagyajtai bölénytanyát. De azt is megtudhatja, hogy milyen őszi hagyományokat őriznek még a falusiak, és az is kiderül, hogy hogyan alakult ki a Műhelynapok táborhelye. Fogadják ugyanolyan szeretettel ezeket az írásokat, mint amilyen szeretettel készültek.

A Műhelynapok oktató-szervezői: Kacsó Edith, Szilágyi Ildikó, Szilágyi Rudolf

A ParADYcsom-táborhely születése

A ParADYcsom szerkesztőségével egy kalandteli táborban vettünk részt. Egy 4 fős csapat készítette elő a táborhelyet a konyhával együtt, egy nap alatt! Interjút készítettem Orsós Gyurival az előkészületekről, és szerintem nagyon érdekes volt meghallgatni szavait.

KS: Mennyi időt vett igénybe a táborhely előkészítése és melyek voltak a lépések?

OGY: Egy egész napot szántunk rá. A csapat munkakezdése csütörtökön volt. Szénát kerítettünk a faluból, majd szétterítettük a sátrak alá. Erre ponyvát tettünk, ezután felállítottunk 2 nagy jurtat, egy családi sátrat és még az én kicsi sátrammat, aminek sajnos nem volt nagy haszna, mert a hideg elől én is bemenekültem a nagyobb sátorba, ahol matrac is került a földre. Utána megcsináltuk a világítást és a WC-k ajtaját, hogy csukhatók legyenek. Végül berendeztük a kültéri konyhát és az ebédlőt.

KS: Mi volt a legnehezebb a táborhely előkészítésében?

OGY: Szerintem a nagy sátrak felállítása, mert az fizikailag is nehéz feladat, ráadásul még mindig kezdők vagyunk ebben a folyamatban, még mindig tanuljuk, hogy hova kell tenni a köteleket és pontosan hogy kell felépíteni a nagy sátrakat.

KS: Ki dolgozott a legtöbbet?

OGY: Természetesen én, ez nem kérdés! – kacag. Komolyra fordítva a szót szerintem nem lehet különbséget tenni. Mindenki nagyon sokat tett: Szilágyi Rudi, Szilágyi Ildi, Kacsó Edith és jómagam, tehát mind a négyen nagyon sokat dolgoztunk.

Nagyon értékelem ennek az együttműködő csapatnak a munkáját. Újszerű élmény volt ez a tábor. Érdekes módon az illemhelyek az otthon hangulatát idézték, fából voltak készítve és fűtve sem voltak. A sátrak is jók voltak: a kényelem és a meleg szempontjából egyaránt. A kinti tevékenységek és a napvégi társasjátékozások is vidámak voltak. A fő kérdés az, hogy: „**Hány a bab?**” – nevet. (a beavatottak tudják, hogy miről van szó)

A tábor résztvevőinek nevében is köszönöm ezt a csodás alkalmat.

Kövér Sarolta, VII. osztályos tanuló

Egy régi templom szolgálatában

Az újságíró tábor ideje alatt kétszer is elmentünk a középajtai református templomba. Először Berszán István lelkész mesélt nekünk erről az igen érdekes és régi templomról, ekkor interjút is készítettem a több, mint negyven éve itt szolgáló tiszteletessel. Másodszor pedig az egyik oktatónkkal, Kacsó Edith-tel egy vasárnapi istentiszteleten vettünk részt, ahol a lelkész külön imádkozott értünk, és könyvecskét is kaptunk a templom történetéről.

Társaimmal együtt kíváncsian mentünk a református templomba, hisz már első látásra kiderült, hogy sok mindenben más, mint a többi templom. Nemcsak hogy nagyon szép kívül-belül, de érdekes a története is. A középajtai templomról írásos dokumentumot 1567-ből őriznek. Első lelkésze, Benkő József szerint a mai templom helyén már 1141-ben is létezett egy, de Orbán Balázs a templom építését 1540-1560-ra teszi. Eredetileg a torony egybeépült a templommal, ezt 1790-ben lebontották és külön építették meg a 36 m magas tornyot, ugyanekkor vásárolták az első orgonát is.

(folytatás a 4. oldalon)

(folytatás a 3. oldalról)

A templom mai végleges formája 1802-ben alakult ki. Természetes, hogy az elmúlt 150 évben többször is renoválták. 2002-ben a belsejét újították fel teljesen, majd 2017 és 2020 között a templom külsejét és a várkerítést is tatarozták. A gyülekezet jelenlegi lélekszáma 553, a természetes apadás és nagyfokú elvándorlás eredménye ez. Mintegy 1200 reformátussal van ma kevesebb, mint 100 évvel ezelőtt. A lelkész ezek mellett sok érdekes történetet mesélt még nekünk. Például azt, hogy azért épült külön a torony, mert azt eredetileg védőtornynak építették, s az lett meg elsőként. Azt is elmondta, hogy valamikor külön ülésrend volt. Érdekes volt hallani, hogy a fiatal fiúk szemben ültek a fiatal lányokkal, az idős férfiak pedig az ajtóhoz közel. De ma is külön ülnek a férfiak és a nők a templomban. Ezt mi is láttuk a vasárnapi istentiszteleten, amelyen részt vettünk. Sok minden mást is megtudtunk és miután a többiek elmentek megnézni az udvaron a háborúban elesett

középajtaiak emlékére felállított kopjafát, és szobrot, az én kérdéseimre is szívesen válaszolt házigazdánk, Berszán István református lelkész.

- Miért lett lelkész?

- Hát ez egy jó kérdés, első vagyok a családban, aki lelkész lett. Normális családi életet éltünk szüleimmel, akik templomba járó emberek voltak, és természetes volt, hogy vallásórára, majd kátéra, konfirmáció-előkészítőre járunk. És hát nagy ünnepeken mindig ott voltam a templomban. Amikor elvégeztem a XII-ik osztályt, az érettségi előtt gondolkodtam el, hogy mit is tudnék kezdeni magammal. Ez ugye normális egy 18 éves fiatalnál. A teológia mellett döntöttem.

Nem mondhatom azt, hogy különösebben vallásos lettem volna, úgy is fogalmazhatnék, hogy azon kívül, hogy jártam templomba, sok közöm nem volt még akkor az egészhez. De na, gondoltam, megpróbálom. Természetesen az első felvételin el is hasaltam, mert nem tanultam, nem készültem úgy föl, ahogy kellett volna. Aztán elmentem dolgozni és akkor már tudatosan készültem a következő felvételi vizsgára, és egy év múlva be is jutottam Kolozsvárra, a teológiára. Úgyhogy nagyon mást ma sem tudok erre a kérdésre válaszolni, hogy miért lettem lelkész, mert nem tudom. Viszont az biztos, hogy ha ma újra kellene kezdenem, csak ezt a hivatást választanám.

- Hogyan tetszik foglalkozni a gyerekekkel?

- A református egyházban eddig is léteztek gyülekezeti vallásórák, most is tartunk, főleg gyerek-bibliaórákat, tematikus bibliaheteket. De mióta bevezették ezt tantárgyként az iskolába, oda is szeretek járni, főleg azért mert ott többször találkozhatok a gyerekekkel. Nagyon fontos pedagógusnak, lelkésznek egyaránt, hogy tudjon a gyerekek nyelvén beszélni, hogy a vallást is úgy tanítsa nekik, hogy az érthető legyen. A mesélés nagyon fontos itt is. A gyerekek nagyon fogékonyak mindenre, tehát könnyű őket tanítani, csak akarni kell. Az az igazság, hogy én nagyon szeretem a gyerekeket, és úgy látom, hogy ők is engem. Én az óvodába is be szoktam járni vallásórára. De mint ahogy már mondtam, a kisebbek, nagyobbak járnak a gyülekezeti terembe is. Szeretik nagyon a vakációban a biblia hetet. Legutóbb 57 gyerek vett részt. Ha úgy vesszük nincs is annyi gyerek a faluban, de vakáció lévén, jöttek máshonnan a nagyszülőkhöz, még külföldről is, és betértek a bibliaórákra is.

De hangsúlyozom, fontos, hogy a gyerekeket szeretettel vegyük körül, s ezzel próbáljuk őket Jézus fele vezetni.

- Ha jól tudom, gitározik is a gyerekeknek...

- Hát persze. Nagyon fontos, hogy minél közvetlenebb légy velük. Persze meg kell tartani egy bizonyos távolságot, de ha együtt játszol, énekelsz, viccelődsz velük, akkor nyert ügyed van.

- A faluban milyen az iskola?

- Hát most egy kicsit gondban vagyunk. És személyesen kudarcként élem meg azt, hogy az V-VIII osztályt megszüntették a tavaly. A két falu Nagyajta és Középjajta egy községet alkot, de sajnos a két faluban összesen nincs meg a háromezer lélekszám, sokkal kevesebben vagyunk. Jóindulattal azt mondom, hogy kétezeren vagyunk.

És akkor nyilván összevonták az iskolákat. Mert itt eddig úgy volt, hogy összevont osztályokban tanultak a gyerekek, tehát az

ötödikesek a hatodikosokkal, és így tovább. Most a gyerekhiány miatt a felsősök Nagyajtára járnak, I-IV osztályosokkal pedig két tanítónő foglalkozik Középjajtán. Viszont az óvoda jól működik, ott hála van elég gyerek. Úgy mondtunk le a felső tagozatról, hogy amikor megnövekszik a számunk, akkor újra beindulhat az V-VIII osztály. Ha az óvodát nézzük, akkor erre van remény, de csak akkor, amikor ők 10 évesek lesznek.

- Mikor nyugdíjas lesz, elmegy a faluból vagy itt marad?

- Sajnos nem maradok itt. Ennek két oka van: az egyik, hogy a gyerekeink távol vannak, mi meg öregsünk. A másik meg az, hogy jobb, ha egy öreg lelkész nem marad a fiatal mellett, nem szól bele annak a dolgába. Ez így van rendjén szerintem. De a falut a szívembe zárom, s itt vettünk sírhelyet is végső nyugvóhelynek.

Deák Anita, VIII. osztályos tanuló

Tehenesdi

Falun az emberek leginkább mezei munkával és állattartással foglalkoznak. Így van ez Középjajtán is. Leginkább tehéncsordával találkozunk esténként az utcán. Van aki csak néhány állatot tart, de olyanok is vannak, akiknek nagyobb gazdaságuk van. A templom háta mögött van egy ilyen farm. Kósa Juliska és Berszán Mihály több istállóban tart mintegy 50 tehenet. De a farmon van még disznó, s juh is bőven. Ottjártunkkor csak Juliska nénit kaptuk otthon, hisz férje a mezőn volt. Ő vezeti a nagy traktorokat, ő munkálja meg a földeket, gyűjti be a takarmányt, hogy legyen, amivel etetni tudják azt a sok állatot, Juliska néni pedig foglalkozik a többi munkával. Az etetés, az istálló tisztántartása nagyjából gépesítve van, ugyanígy a fejés is. Érdekes volt, ahogy megmutatta azt a helyet, ahova betereleik a teheneket, ráteszik a fejőgépet. A tejet egy nagy tárolóban kell tartani, szigorú szabályok mellett. A Hochland sajt például ebből a tejből is készül. A farmon van egy tejfeldolgozó is, ahol tejfölt, vajat és sajtot készítenek. De azt csak ritkán és általában a családnak, közeli ismerősöknek, mert nincs sok idejük. Az

a sok gép, meg a modern eszköz igaz, hogy könnyíti a munkát - mondta Juliska néni - de az állattartás nem könnyű feladat. Ezeket az eszközöket ő pályázta, ő foglalkozik az iratokkal is, hisz az is kell egy ilyen farmnál. Modern, fizikai munkát megkönnyítő eszközök nélkül pedig nehéz lenne ennyi állatot tartani. Megkérdeztük, hogy mennyi szabadidejük van: Juliska néni mosolygott erre. Mondta, hogy semmi. És szabadságon sem volt soha, mert az állattartás teljes napi munka, és nehezen lehet találni valakit, aki helyettesítheti őket.

Szilágyi Örs, XI. osztályos tanuló

A nagyajtai bölénytanya

Tudtad, hogy a bébi bölények születéskor nem barnák, hanem narancssárgák? Én sem tudtam, de a nagyajtai bölénytanyán megtanultam.

Lehetőségem volt bölényeket látni, amikor részt vettem az újságíróképző táborban. A középajtai szálláshelyünkről indulva több kilométeres utat tettünk meg a nagyajtai tanyáig. A szép, napsütéses időben árkon-bokron keresztül mentünk, beszélgettünk, csodáltuk a tájat, falatoztunk.

Társaimmal együtt megismerkedtünk a bölénytanya vezetőjével, Pál Attilával, akivel egy rövid interjút készítettem:

S.A.: *Miért és mikor kezdte ezt a szakmát?*

A.: *Hát nem lehet ezt szakmának nevezni. Inkább egy életformának. 2006 körül döntöttem el hogy bölényt szeretnék tartani. És hogy miért? Mert talán bennem volt a föld szeretete és megfogtak az indiános regények.*

S.A.: *Mit tart a bölények legjobb és legrosszabb tulajdonságának?*

A.: *Szeretem a szabadságukat, ugyanakkor néha meg épp ezt nem szeretem. Ha nem lenne a szabadságuk, marhák lennének.*

S.A.: *Mennyit kell velük foglalkozni egy nap?*

A.: *A bölénytartás inkább arról szól, hogy hozzájárulunk Isten alkotásához. A bölénytenyésztés nem olyan, mint a hagyományos állattartás. Egy területet bekerítünk, és optimális kondíciókat teremtünk ahhoz, hogy a bölények úgy éljenek, mintha a szabadban lennének.*

Az interjú készítése közben társaim és a felnőttek csoportba tömörülve nézelődtek. A bölényeket több nagytestű kutya is őrzi. Ők azonnal ott termettek, amint egy bölény például közelebb merészkedett hozzánk.

A legnagyobb hatást rám a bölények mérete és szépsége tette. Örülök, hogy élőben láthattam őket.

Hagyományos Ősz Köszöntői Felvonulás

Sajnos mostanság nem szoktuk értékelni a régi hagyományokat.

Középajta lakói viszont igen, és az ősz beköszöntése alkalmából évente megrendezik az őszi köszöntőt, amit szerencsére - a ParADYcsom tábor résztvevőiként - volt esélyünk megnézni. A köszöntői felvonulás a falu református temploma előtt indult, ahol családok, felnőttek és gyerekek népruhába öltözve várták a feldíszített lovas szekereket. Ezeken járták be a falut népdalokat énekelve, szaxofon és harmonika kíséretében. A falu többi lakosa szeretettel hallgatta az ősz eljövételének dalait. A falu időseinek ez a különleges hagyomány egy biztos és megnyugtató hangulatot teremt.

Ez megnyitotta a szememet a falusi hagyományok fontosságára és értékére. Mostantól érdeklődve nézem majd a falusi hagyományokat, mert értékeseknek tartom őket.

Orsós Jázmin, IX.osztályos tanuló

Családi nap

A ParADYcsom újságíró tábornak legnagyobb eseménye a Családi nap volt, ahová kisbusszal érkeztek az iskola családjai. Erre a napra játékokkal, különféle programokkal készültünk, mint például: "Babra megy a játék", kidobós, zumba, és tollaslabda-játék. Az iskola diákjai, ovisai a családjukkal vettek ezeken részt. A "Babra megy a játék" 7 különböző állomásból állt, ahol a családokból álló csapatok babokat veszíthettek vagy nyerhettek. Egy óra elteltével íncklandó chilis bab várt ránk. A szerkesztőség tagjainak szerepe az állomások vezetése, a terep előkészítése és programokban való besegítés volt.

Szilágyi Rudolfot, az Ady Társaság elnökét, a csodálatos rendezvény megálmodóját és szervezőjét kérdeztük.

- A Családi Nap már hagyomány iskolánkban, és ebben az évben kivittük Bukarestből. Az újságíróképző táborban szerveztük meg, így nemcsak a képzésen jelenlevő diákok, hanem az iskola többi tanulója is megismerkedhetett a középajtai vidék szépségeivel. Öt éve kezdtük el keresni a megfelelő helyszínt, és láthatjátok ti is, hogy igazán jó helyre akadtunk. Nem titkolt vágyunk az, hogy ez állandó táborhellyé alakuljon és természetesen a ParADYcsom szerkesztőségének törzshelye legyen. Így a világvármány okozta kényszerszünet után most már új erővel, frissességgel lendíthetitek, lendíthetjük fel az iskolaújság jövőjét – mondta Rudi.

A kicsik kuncogása és vidámsága étellel töltötte meg a táborhelyet. Kedvenc feladatunk a Családi napi helyszínek feldíszítése volt. Nagyon jó volt azt is látni, ahogy a szülők és tanárok egyaránt élvezték az együttlétet, többen nosztalgiáztak, néhányan még dalra is fakadtak. A Családi nap egy közösségerősítő hagyomány – reméljük, hogy sok-sok évig lesz részünk benne.

Kövér Sarolta és Orsós Jázmin

A Műhelynapok szervezői, szakoktatói:

GEDŐ RENÁTA

KACSÓ EDITH

ORSÓS GYÖRGY

SZABÓ CSONGOR

SZILÁGYI ILDIKÓ

SZILÁGYI RUDOLF

TRIF OLGA

A ParADYcsom különkiadásának
munkatársai:

AMBRUS ISTVÁN

BÁNYAI MÁTÉ

DEÁK ANITA

GÖDRI BLANKA

KÖVÉR SAROLTA

ORSÓS JÁZMIN

PAP GERGŐ

SUCIU ALBERT

SZILÁGYI ÖRS

VERESS RÉKA

Grafika: PRUNACHE ANNA EVELINE

Műszaki szerkesztő:

CSIRE APOR-FERENC

Az újság kiadását és a műhelynapokat támogatta a Bethlen Gábor Alapkezelő ZRT

www.adyendrebukarest.ro

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap